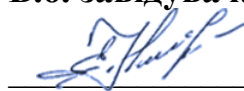

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Факультет права, бізнесу та адміністрування
Кафедра галузевого права та правоохоронної діяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. завідувача кафедри

доц. Окопник О.М.

(протокол № 1 від 28.08.2025)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 20_Цивільне право

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Галузь знань **08 Право**

(шифр і назва галузі)

Спеціальність **081 Право**

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма **Право**

(назва)

Форма навчання **денна / заочна**

(денна, заочна)

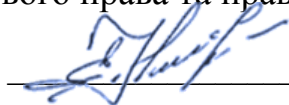
2025– 2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Цивільне право»
розроблена на основі освітньо-професійної програми навчального плану
підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня **«Бакалавр»** за
спеціальністю 081 Право

Розробники: Сокурєнко О. А., доцент кафедри галузевого права та правоохоронної
діяльності, кандидат юридичних наук, доцент

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри галузевого права та
правоохоронної діяльності
Протокол від « 28 » серпня 2025 року № 1

В.о завідувача кафедри галузевого права та правоохоронної діяльності

Окопник О.М.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни Цивільне право для студентів
спеціальності 081 Право за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. – ЦДУ
імені В. Винниченка, 2025.

@ Сокурєнко О.А., 2025 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 9	Галузь знань 081 Право	Нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання -	Спеціальність: 081 Право	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 270/270		2-й	2-й
		Семестр	
		3-й, 4-й	3-й, 4-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента –	Освітня програма: 081 Право	3-й семестр	3-й семестр
		20 год	10 год
		4-й семестр	4-й семестр
		30 год	14 год
		Практичні, семінарські	
		3-й семестр	3-й семестр
		34 год	6 год
		4-й семестр	4-й семестр
	32 год	8 год	
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		3-й семестр	3-й семестр
		66 год	104
		4-й семестр	4-й семестр
		88 год.	128 год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
		3-й семестр залік	3-й семестр залік
		4-й семестр екзамен	4-й семестр екзамен

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Цивільне право» полягає в засвоєнні студентами значення норм та інститутів загальної частини цивільного права; формування системи науково-теоретичних знань цивільного права.

Завдання вивчення дисципліни «Цивільне право» полягає в ознайомленні з основними положеннями цивільного права і його окремими інститутами; з науково-теоретичним надбанням науки цивільного права; аналіз та узагальненні судової практики в сфері приватного права; розвиток навичок самостійного вирішення наукових та практичних проблем цивільного права.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

загальні	фахові
Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності (ІК)	- цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи (ФК3)
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК - 1)	- здатність застосовувати норми та інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права (ФК5)
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК - 2)	- здатність застосовувати норми та інститути права щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право (ФК-7)
Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК - 3)	- здатність застосовувати правові принципи та доктрини (ФК-8)
Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК - 7)	- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти (ФК11)
Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК - 11)	- здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції (ФК12)
Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності (ЗК16).	- здатність до критичного та системного аналізу правових явищ (ФК13)
	- здатність до консультування з

	правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації (ФК-14) - - здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру ізначення (ФК-16).
--	--

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

- визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин **(ПРН1)**;
- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел **(ПРН-3)**;
- давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю **(ПРН-5)**;
- оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему **(ПРН6)**;
- - застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права **(ПРН8)**;
- - самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій **(ПРН9)**;
- вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології **(ПРН10)**;
- доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло **(ПРН-12)**;
- знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права **(ПРН-13)**;
- вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних **(ПРН15)**;
- працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди **(ПРН17)**;
- пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів **(ПРН19)**;
- виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки **(ПРН20)**;
- надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях **(ПРН22)**.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Вступ до цивільного права

Тема 1. Цивільне право – галузь сучасного права.

Поняття цивільного права як самостійної галузі права. Місце цивільного права в системі правових галузей. Ознаки цивільного права. Соціальна обумовленість цивільного права. Співвідношення цивільного права і цивільної політики.

Цивільне право в системі права України. Конституція України та її значення для цивільного права. Цивільне право та суспільні галузі права. Цивільне право і міжнародне право.

Предмет цивільного права – майнові відносини та особисті немайнові відносини. Метод цивільно-правового регулювання. Загальне юридичне становище суб'єктів цивільних прав і обов'язків. Специфіка юридичних фактів у цивільному праві. Диспозитивні начала в цивільному праві. Особливості цивільно-правових санкцій. Функції цивільного права: регулятивна, охоронна, попереджувально-виховна, попереджувально-стимулююча.

Визначення і система цивільного права. Цивільно-правові норми та інститути, їх поділ на загальні та спеціальні, особливі. Загальна частина. Особисті немайнові права фізичних осіб. Речове право. Право інтелектуальної власності. Зобов'язальне право. Сімейне право. Спадкове право.

Структура цивільного законодавства. Загальні засади цивільного законодавства. Акти цивільного законодавства України. Конституція України – основа цивільно-правового регулювання особистих немайнових відносин, відносин власності та ін. Цивільний Кодекс України. Закони України, їх роль для розвитку цивільного законодавства в Україні. Укази Президента. Постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України. Відомчі нормативні акти. Акти цивільного законодавства і договір. Звичаї ділового обороту Аналогія права і закону у цивільному праві. Співвідношення галузевого і комплексного законодавства і міжнародні договори. Аналогія в цивільному законодавстві. Роль судової і арбітражної практики в удосконаленні, тлумаченні і застосуванні цивільного законодавства. Джерела опублікування цивільно-правових нормативних актів.

Тема 2. Поняття і зміст цивільних правовідносин.

Поняття і особливості цивільних правовідносин. Елементи цивільно-правових відносин. Учасники цивільних правовідносин – фізичні особи, юридичні особи, держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, іноземні держави та інші суб'єкти публічного права. Об'єкти цивільних правовідносин – речі, дії, результати інтелектуальної творчості, особисті немайнові блага. Суб'єктивне право і суб'єктивний обов'язок. Види цивільно-правових відносин: регулятивні і охоронні, абсолютні і відносні, активні і пасивні, речові і зобов'язальні, майнові і особисті немайнові.

Тема 3. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків.

Підстави виникнення, зміни і припинення цивільних правовідносин. Юридичні факти та їх класифікація. Здійснення цивільних прав та його межі. Виконання цивільних обов'язків. Захист цивільних прав та інтересів. Захист цивільних прав та інтересів судом, Президентом України, органами державної влади, органами

влади АРК та органами місцевого самоврядування. Захист цивільних прав нотаріусом. Самозахист цивільних прав. Здійснення права на захист. Відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди. Відшкодування моральної шкоди.

Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків.

Поняття фізичної особи, цивільна правоздатність фізичної особи. Обсяг цивільної правоздатності. Ім'я та місце проживання фізичної особи. Повна, мінімальна, неповна, обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною. Цивільна відповідальність фізичної особи. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Оголошення фізичної особи такою, що померла. Правові наслідки. Опіка. Акти цивільного стану. Підстави, порядок і значення реєстрації актів громадянського стану. Фізична особа як підприємець. Банкрутство фізичної особи-підприємця. Управління майном, що використовується у підприємницькій діяльності, органом опіки та піклування. Завдання опіки та піклування. Орган опіки та піклування. Встановлення опіки та піклування судом. Призначення опікуна або піклувальника. Права та обов'язки опікуна, піклувальника. Припинення опіки та піклування.

Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків.

Їх види.

Поняття та види юридичних осіб. Юридичні особи приватного та юридичні особи публічного права. Організаційно-правові форми юридичних осіб. Державна реєстрація. Філії та представництва юридичних осіб. Управління юридичною особою. Відповідальність юридичної особи. Припинення юридичної особи. Задоволення вимог кредиторів.

Господарські товариства: поняття та види, майно та права. Повне товариство – поняття, утворення, управління. Ведення справ повного товариства, розподіл прибутку та збитків. Вихід, виключення, вибуття з повного товариства. Командитне товариство – основні положення, характеристика засновницького договору, права та обов'язки вкладників. Відповідальність за зобов'язанням. Ліквідація. Товариство з обмеженою і товариство з додатковою відповідальністю. Поняття та учасники. Зміст статутів. Характеристика статутних капіталів. Управління, контроль за діяльністю, ліквідація. Акціонерне товариство. Поняття. Порядок створення. Характеристика статутного капіталу та органів управління – загальних зборів, виконавчого органу, наглядової ради. Виробничий кооператив. Установчі документи. Майно виробничого кооперативу.

Тема 6. Об'єкти цивільних правовідносин.

Види об'єктів цивільних прав, їх оборотоздатність. Загальна характеристика речі: нерухомі та рухомі, подільні та неподільні, індивідуально-визначені та ті, що визначаються родовими ознаками, споживчі та неспоживчі, складні. Загальні положення про цінні папери. Пайові цінні папери. Боргові цінні папери. Похідні цінні папери. Товаророзпорядчі цінні папери. Вимоги до цінного паперу та передавання прав за цінним папером. Окремі види цінних паперів: акції,

інвестиційні сертифікати, облігації, ощадні сертифікати, вексель, закладна, чек, опціон, ф'ючерс, форварди, депозитарні свідоцтва.

Нематеріальні блага – результати творчої діяльності, службова та комерційна таємниця, особисті немайнові блага фізичної особи.

Розділ 2. Особливості правочинів та представництва. Строки та терміни. Позовна давність

Тема 7. Правочини.

Поняття та види правочинів. Правочини щодо яких правові наслідки пов'язуються з настанням певної обставини (відкладальні та скасувальні обставини). Загальні вимоги до правочинів. Форма правочину: усна, письмова, нотаріальне посвідчення правочину. Поняття недійсності правочину. Види недійсних правочинів. Правові наслідки. Поняття та види реституцій. Недодержання сторонами при вчиненні правочину вимог закону.

Поняття та підстави представництва. Передоручення. Комерційне представництво. Довіреність. Форма. Строк. Припинення, скасування, відмова від представництва.

Тема 8. Визначення та обчислення строків. Позовна давність.

Поняття та юридичне значення строків та термінів. Види строків та термінів у цивільному праві та їх кваліфікація. Строки виникнення та здійснення цивільних прав. Строки виконання цивільно-правових обов'язків. Строки захисту цивільних прав.

Претензійні строки. Присікальні строки. Гарантійні строки. Строки набувної давності. Порядок обрахування строків у цивільному праві. Початок і закінчення строку. Спеціальні правила обчислення строків. Порядок вчинення дій в останній день строку.

Позовна давність. Поняття, загальна та спеціальна позовна давність. Зміна тривалості позовної давності. Обчислення і застосування позовної давності. Початок перебігу позовної давності. Зупинення та переривання перебігу позовної давності. Перебіг позовної давності у разі залишення позову без розгляду. Застосування позовної давності до додаткових вимог. Вимоги, на які позовна давність не поширюється. Наслідки впливу позовної давності.

Тема 9. Поняття, види та захист особистих немайнових прав.

Поняття особистого немайнового права. Види особистих немайнових прав. Зміст та здійснення особистих немайнових прав. Захист особистих немайнових прав. Спростування неправдивої інформації. Право фізичної особи на відшкодування завданих їй збитків та компенсацію моральної шкоди.

Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. Право на охорону здоров'я, на усунення небезпеки, яка загрожує життю та здоров'ю. Право на таємницю про стан здоров'я. Право на сім'ю, опіку та піклування. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Право на ім'я, на зміну імені та його використання. Право на повагу до гідності та честі. Право на таємницю особистого життя (інформацію, кореспонденцію,

особисті папери). Захист інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле- та відеозйомок.

Право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості. Право на недоторканість житла, вибір роду занять, свободу пересування.

Розділ 3. Право власності та інші речові права

Тема 10. Загальні положення про право власності.

Поняття права власності. Зміст права власності. Здійснення права власності, непорушність права власності. Тягар утримання майна. Ризик випадкового знищення та пошкодження майна. Форми права власності.

Тема 11. Набуття права власності та припинення права власності.

Підстави набуття права власності юридичною особою публічного права, добросовісним набувачем на майно, відчужене особою, яка не мала на це права, на новостворене нерухоме майно, у разі переробки, самочинного будівництва. Момент набуття права власності у набувача за договором, річ, рухоме майно, від якого власник відмовився, знахідку, бездоглядну домашню тварину, скарб, набувальна давність. Набуття права власності при приватизації державного майна та майна територіальної громади.

Підстави припинення права власності. Відмова власника від права власності. Викуп безгосподарно утриманих пам'яток історії та культури. Реквізиція та конфіскація. Оплатне вилучення майна у власника за рішенням суду або іншого державного компетентного органу. Націоналізація. Припинення права власності у разі приватизації державного майна територіальної громади.

Тема 12. Право спільної власності.

Поняття і види права спільної власності. Суб'єкти права спільної власності. Способи виникнення права спільної власності. Види спільної власності. Спільна часткова і спільна сумісна власність. Зміст права спільної власності. Виділ частки і розділ майна. Право привілейованої купівлі. Припинення права спільної власності.

Тема 13. Право власності на землю та житло.

Земля як об'єкт права власності громадян. Суб'єкти права власності на землю. Права та обов'язки власника земельної ділянки. Право власника на забудову земельної ділянки. Самочинне будівництво. Викуп земельної ділянки для потреб держави, Автономної Республіки Крим та територіальної громади. Викупна ціна земельної ділянки. Припинення права власності на земельну ділянку.

Право власності на житло. Житловий будинок та квартира як об'єкт права власності. Право власника житлового будинку та квартири. Права житлобудівничого та житлового кооперативу. Товариство власників квартир.

Тема 14 Захист права власності.

Загальна характеристика цивільно-правових засобів захисту права власності. Речово-правові засоби захисту права власності. Право власника на витребування майна з чужого незаконного володіння (віндикаційний позов). Право власника на витребування майна від добросовісного набувача. Розрахунки при витребуванні майна з чужого незаконного володіння. Витребування грошей і цінних паперів на пред'явника.

Захист прав власника від порушень, які не поєднані з позбавленням володіння (негаторний позов). Виключення майна з опису. Захист прав власника, якого було реабілітовано або виправдано за звинуваченням у скоєні злочину.

Визнання незаконними правових актів органів державного управління, які порушують права власника. Захист права власності зобов'язально-правовими позовами.

Тема 15. Загальні положення про речові права на чуже майно.

Право володіння чужим майном.

Види юридичних прав на чуже майно. Захист речових прав на чуже майно. Суб'єкти права володіння чужим майном. Виникнення права власності. Припинення права власності. Обов'язок недобросовісного володільця негайно повернути майно особі, яка має на нього право власності чи інше право або яка є добросовісним володільцем.

Поняття користування чужим майном. Встановлення сервітуту. Зміст сервітуту. Право користування чужою земельною ділянкою або іншим нерухомим майном. Право членів сім'ї власника на користування цим житлом. Припинення сервітуту. Підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб. Строк договору про надання права користування цією земельною ділянкою. Права та обов'язки власника. Права та обов'язки землекористувача. Припинення права користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб.

Підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для забудови. Права та обов'язки власника земельної ділянки. Наданої для забудови. Права та обов'язки землекористувача. Припинення права користування земельною ділянкою для забудови. Правові наслідки припинення права користування земельною ділянкою.

Розділ 4. Право інтелектуальної власності.

Тема 16. Загальні положення про право інтелектуальної власності

Поняття творчої діяльності та інтелектуальної власності. Загальні риси цивільно-правового регулювання відносин, пов'язаних з творчою діяльністю. Відмінності в цивільно-правовому регулюванні відносин, пов'язаних з творчою діяльністю.

Суб'єкти права інтелектуальної власності. Підстави виникнення прав інтелектуальної власності. Особисті немайнові права та майнові права інтелектуальної власності. Строк чинності прав інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності.

Тема 17. Авторське право та суміжні права

Поняття та значення авторського права. Принципи авторського права. Законодавство про авторські права. Міжнародна охорона авторських прав.

Об'єкти авторського права та їх ознаки. Види творів, які охороняються авторським правом. Оригінальні та залежні твори. Суб'єкти авторського права. Автори та співавтори. Авторські права юридичних осіб та держави. Майнові та особисті права авторів. Межі авторського права та строки його дії. Суміжні авторські права. Використання творів авторів іншими особами. Правовий режим службових творів. Цивільно – правовий захист авторських прав.

Право інтелектуальної власності на наукове відкриття.

Тема 18. Право промислової власності

Поняття прав на винахід. Законодавство про винахідництво. Об'єкти права на винахід. Поняття та ознаки винаходу. Правова охорона винаходу. Суб'єкти права на винахід. Винахідники, правонаступники та інші особи як суб'єкти винахідницького права.

Оформлення прав на винахід. Розгляд заявки та видача патенту. Формула винаходу. Права патентоволодільця та їх цивільно-правовий захист.

Поняття та правова охорона корисних моделей.

Поняття та ознаки промислових зразків. Суб'єкти права на промисловий зразок. Права авторів промислових зразків та форми їх охорони.

Право інтелектуальної власності на компоновання інтегральної мікросхеми.

Право на раціоналізаторську пропозицію.

Тема 19. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування.

Право на торгівельну марку для товарів та послуг. Функції торгівельних марок для товарів та послуг і їх використання. Оформлення права на промисловий зразок і на торгівельну марку (знак обслуговування). Цивільно – правовий захист права автора промислового зразка та прав володільця торговельної марки.

Право інтелектуальної власності на комерційне найменування. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення. Право інтелектуальної власності на комерційну таємницю.

Розділ 5. Зобов'язальне право

Тема 20. Поняття та види зобов'язань в цивільному праві.

Зобов'язальне право та його система. Основні тенденції розвитку зобов'язального права. Основні види зобов'язань. Підстави виникнення зобов'язань.

Сторони в зобов'язаннях. Множинність осіб у зобов'язаннях. Зобов'язання за участю третіх осіб. Солідарні та дольові зобов'язання. Переміна осіб у зобов'язаннях. Уступка вимоги. Переведення боргу. Поняття регресних зобов'язань.

Підстави припинення зобов'язання. Припинення зобов'язання виконанням, зарахуванням зустрічних вимог, у разі заміни кредитора, за домовленістю сторін, прощенням боргу, поєднанням боржника і кредитора в одній особі, неможливістю його виконання, смертю фізичної особи, ліквідацією юридичної особи.

Тема 21. Виконання зобов'язань.

Поняття та значення виконання зобов'язань. Основні принципи та способи виконання зобов'язань. Принципи належного виконання зобов'язань. Поняття їх належного виконання.

Виконання обов'язку боржника іншою особою. Виконання зобов'язання частинами. Строк (термін) виконання зобов'язання. Дострокове виконання зобов'язання. Місце виконання зобов'язання. Валюта виконання грошового зобов'язання. Черговість погашення вимог за грошовими зобов'язаннями. Зустрічне виконання зобов'язання. Солідарне зобов'язання та солідарна вимога кредиторів. Солідарний обов'язок боржника. Підтвердження виконання зобов'язання.

Тема 22. Забезпечення виконання зобов'язань.

Поняття, види та значення забезпечення виконання зобов'язань. Неустойка та її види. Законна та договірна неустойки. Штрафна, залікова, альтернативна та виключна неустойка. Співвідношення неустойки та збитків.

Порука. Відповідальність поручителя. Права поручителя, який виконав зобов'язання. Припинення поруки.

Гарантія. Поняття та строк дії обов'язки гаранта. Відмінність гарантії від поруки.

Завдаток. Відмінність завдатку від авансу.

Застава та її види. Особливості іпотеки. Заклад. Застава цінних паперів, товарів в обороті. Застава майнових прав. Права та обов'язки заставодавця та заставодержателя. Форма застави. Правові наслідки невиконання зобов'язання, забезпеченого заставою. Звернення стягнення на предмет застави. Реалізація предмету застави. Притримання. Припинення застави.

Притримання як засіб забезпечення зобов'язань.

Поняття та підстави припинення зобов'язань.

Тема 23. Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання.

Порушення зобов'язання. Правові наслідки порушення зобов'язання. Прострочення боржника. Прострочення кредитора. Вина як підстава відповідальності за порушення зобов'язання. Одностороння відмова від зобов'язання. Підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання. Субсидіарна відповідальність. Відшкодування збитків, завданих порушенням зобов'язання. Збитки і неустойки.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	денна форма		заочна форма	
	усь го	у тому числі	усь ого	у тому числі

		л	п	л а б	і н д	СР С		л	п	лаб.	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РОЗДІЛ 1. Вступ до цивільного права												
Тема 1. Цивільне право – галузь сучасного права	10	2	2			6	11	1	-			10
Тема 2. Поняття і зміст цивільних правовідносин	10	2	2			6	11	-	1			10
Тема 3. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків.	16	2	4			10	14	-	2			12
Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків.	14	2	4			8	12	1	1			10
Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків. Їх види.	10	2	2			6	12	1	1			10
Тема 6. Об'єкти цивільних правовідносин.	12	2	2			8	11	1	-			10
Разом за Розділом 1	72	12	16			44	71	4	5			62
РОЗДІЛ 2. Особливості правочинів та представництва. Строки та терміни. Позовна давність												
Тема 7. Правочини.	10	2	2			6	13	1	2			10
Тема 8. Визначення та обчислення строків. Позовна давність.	12	2	4			6	11	1	-			10

Тема 9. Поняття, види та захист особистих немайнових прав.	12	2	4			6	11	-	1			10
Разом за Розділом 2	34	6	10			18	35	2	3			30
РОЗДІЛ 3. Право власності та інші речові права												
Тема 10. Загальні положення про право власності.	10	2	2			6	12	1	1			10
Тема 11. Набуття права власності та припинення права власності.	10	2	2			6	12	1	1			10
Тема 12. Право спільної власності	10	2	2			6	12	1	1			10
Тема 13. Право власності на землю та житло.	10	2	2			6	12	1	1			10
Тема 14. Захист права власності.	10	2	2			6	11	1	-			10
Тема 15. Загальні положення про речові права на чуже майно. Право володіння чужим майном.	14	2	6			6	11	1	-			10
Разом за Розділом 3	64	12	16			36	70	6	4			60
РОЗДІЛ 4. Право інтелектуальної власності.												
Тема 16. Загальні положення про право інтелектуальної власності	10	2	2			6	12	1	1			10
Тема 17. Авторське право та суміжні права	10	2	2			6	11	1	-			10
Тема 18. Право промислової	10	2	2			6	11	1	-			10

власності												
Тема 19. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування.	16	2	4			10	11	1	-			10
Разом за Розділом 4	46	8	10			28	45	4	1			40
РОЗДІЛ 5. Зобов'язальне право												
Тема 20. Поняття та види зобов'язань в цивільному праві.	12	2	4			6	13	2	1			10
Тема 21. Виконання зобов'язань.	10	2	2			6	12	2	-			10
Тема 22. Забезпечення виконання зобов'язань.	14	4	4			6	12	2	-			10
Тема 23. Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання.	18	4	4			10	12	2	-			10
Разом за Розділом 5	54	12	14			28	49	8	1			40
Усього годин	270	50	66	-	-	154	270	24	14	-	-	232

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Цивільне право – галузь сучасного права	2
2	Тема 2. Поняття і зміст цивільних правовідносин	2
3	Тема 3. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків.	2
4	Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків.	2
5	Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків. Їх види.	2
6	Тема 6. Об'єкти цивільних правовідносин.	2
7	Тема 7. Правочини.	2
8	Тема 8. Визначення та обчислення строків. Позовна давність.	2
9	Тема 9. Поняття, види та захист особистих немайнових прав	2
10	Тема 10. Загальні положення про право власності.	2

11	Тема 11. Набуття права власності та припинення права власності.	2
12	Тема 12. Право спільної власності	2
13	Тема 13. Право власності на землю та житло.	2
14	Тема 14. Захист права власності.	2
15	Тема 15. Загальні положення про речові права на чуже майно. Право володіння чужим майном.	4
16	Тема 16. Загальні положення про право інтелектуальної власності	2
17	Тема 17. Авторське право та суміжні права	2
18	Тема 18. Право промислової власності	2
19	Тема 19. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування.	2
20	Тема 20. Поняття та види зобов'язань в цивільному праві.	2
21	Тема 21. Виконання зобов'язань.	2
22	Тема 22. Забезпечення виконання зобов'язань.	2
23	Тема 23. Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання.	4
	Разом	50

4.1.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Цивільне право – галузь сучасного права	1
2	Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків.	1
3	Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків. Їх види	1
4	Тема 6. Об'єкти цивільних правовідносин.	1
5	Тема 7. Правочини.	1
6	Тема 8. Визначення та обчислення строків. Позовна давність.	2
7	Тема 10. Загальні положення про право власності.	1
8	Тема 11. Набуття права власності та припинення права власності.	1
9	Тема 12. Право спільної власності	1
10	Тема 13. Право власності на землю та житло.	1
11	Тема 14. Захист права власності	1
12	Тема 15. Загальні положення про речові права на чуже майно. Право володіння чужим майном.	11
13	Тема 16. Загальні положення про право інтелектуальної власності	1
14	Тема 17. Авторське право та суміжні права	1
15	Тема 18. Право промислової власності	1
16	Тема 19. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування.	1
17	Тема 20. Поняття та види зобов'язань в цивільному праві.	1
18	Тема 21. Виконання зобов'язань.	1

19	Тема 22. Забезпечення виконання зобов'язань.	1
20	Тема 23. Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання.	1
	Разом	24

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Цивільне право – галузь сучасного права	2
2	Тема 2. Поняття і зміст цивільних правовідносин	2
3	Тема 3. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків.	4
4	Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків.	2
5	Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків. Їх види.	4
6	Тема 6. Об'єкти цивільних правовідносин.	2
7	Тема 7. Правочини.	2
8	Тема 8. Визначення та обчислення строків. Позовна давність.	2
9	Тема 9. Поняття, види та захист особистих немайнових прав	4
10	Тема 10. Загальні положення про право власності.	2
11	Тема 11. Набуття права власності та припинення права власності.	4
12	Тема 12. Право спільної власності	2
13	Тема 13. Право власності на землю та житло.	4
14	Тема 14. Захист права власності.	2
15	Тема 15. Загальні положення про речові права на чуже майно. Право володіння чужим майном.	4
16	Тема 16. Загальні положення про право інтелектуальної власності	2
17	Тема 17. Авторське право та суміжні права	4
18	Тема 18. Право промислової власності	2
19	Тема 19. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування.	4
20	Тема 20. Поняття та види зобов'язань в цивільному праві.	2
21	Тема 21. Виконання зобов'язань.	2
22	Тема 22. Забезпечення виконання зобов'язань.	4
23	Тема 23. Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання.	4
	Разом	66

4.2.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2. Поняття і зміст цивільних правовідносин	1

2	Тема 3. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків.	2
3	Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків.	1
4	Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків. Їх види.	1
5	Тема 7. Правочини	1
6	Тема 9. Поняття, види та захист особистих немайнових прав	1
7	Тема 10. Загальні положення про право власності.	1
8	Тема 11. Набуття права власності та припинення права власності.	1
9	Тема 12. Право спільної власності	1
10	Тема 13. Право власності на землю та житло.	1
11	Тема 16. Загальні положення про право інтелектуальної власності	1
12	Тема 20. Поняття та види зобов'язань в цивільному праві.	1
	Разом	14

4.3. Теми лабораторних занять

4.3.1 денна форма навчання

Не передбачено

4.3.2 заочна форма навчання

Не передбачено

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Цивільне право – галузь сучасного права	7
2	Тема 2. Поняття і зміст цивільних правовідносин	7
3	Тема 3. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків.	7
4	Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків.	7
5	Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків. Їх види.	7
6	Тема 6. Об'єкти цивільних правовідносин.	7
7	Тема 7. Правочини.	7
8	Тема 8. Визначення та обчислення строків. Позовна давність.	7
9	Тема 9. Поняття, види та захист особистих немайнових прав	7
10	Тема 10. Загальні положення про право власності.	7
11	Тема 11. Набуття права власності та припинення права власності.	7
12	Тема 12. Право спільної власності	7
13	Тема 13. Право власності на землю та житло.	7

14	Тема 14. Захист права власності.	7
15	Тема 15. Загальні положення про речові права на чуже майно. Право володіння чужим майном.	7
16	Тема 16. Загальні положення про право інтелектуальної власності	6
17	Тема 17. Авторське право та суміжні права	6
18	Тема 18. Право промислової власності	6
19	Тема 19. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування.	7
20	Тема 20. Поняття та види зобов'язань в цивільному праві.	6
21	Тема 21. Виконання зобов'язань.	6
22	Тема 22. Забезпечення виконання зобов'язань.	6
23	Тема 23. Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання.	6
	Разом	154

4.4.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Цивільне право – галузь сучасного права	10
2	Тема 2. Поняття і зміст цивільних правовідносин	10
3	Тема 3. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків.	10
4	Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків.	10
5	Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків. Їх види.	10
6	Тема 6. Об'єкти цивільних правовідносин.	10
7	Тема 7. Правочини.	10
8	Тема 8. Визначення та обчислення строків. Позовна давність.	10
9	Тема 9. Поняття, види та захист особистих немайнових прав	10
10	Тема 10. Загальні положення про право власності.	10
11	Тема 11. Набуття права власності та припинення права власності.	10
12	Тема 12. Право спільної власності	10
13	Тема 13. Право власності на землю та житло.	10
14	Тема 14. Захист права власності.	10
15	Тема 15. Загальні положення про речові права на чуже майно. Право володіння чужим майном.	10
16	Тема 16. Загальні положення про право інтелектуальної власності	10
17	Тема 17. Авторське право та суміжні права	10
18	Тема 18. Право промислової власності	10
19	Тема 19. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування.	12
20	Тема 20. Поняття та види зобов'язань в цивільному праві.	10

21	Тема 21. Виконання зобов'язань.	10
22	Тема 22. Забезпечення виконання зобов'язань.	10
23	Тема 23. Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання.	10
	Разом	232

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Не передбачено

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Цивільне право» передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, проектний метод тощо).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проектно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (практичні завдання).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- залік, екзамен;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю* є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацювати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних/семінарських заняттях; активність при обговоренні питань практичного/семінарського/лабораторного заняття; результати тестування тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Підсумковий контроль. *Завданням підсумкового контролю* є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Максимальний бал за виступ з питань певної теми модуля на *семінарському занятті* – **5 балів**:

5 б. ставиться, коли студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить аргументи, робить посилання на літературу. Обов'язковим є ознайомлення з додатковою літературою, її опрацювання і використання під час розкриття питання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.

4 б. ставиться, коли студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків, коментарем теоретичного матеріалу. Не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей.

3 б. ставиться студентові, який засвоїв матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок.

1-2 б. одержує студент, який невпевнено переказує матеріал, не завжди вправно ілюструючи його. Під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок.

До 6-ти балів студент може отримати за виконані завдання *самостійної роботи* з тем модуля, з урахуванням якості, повноти виконання завдання.

До 2-х балів ставиться студентові, який робить вдалі доповнення протягом семінарських занять з певної теми модуля, виправляє неточності, однак при цьому індивідуально не виступає з окремих питань;

До 2-х балів ставиться студентові, який підготував значний за обсягом та змістом конспект до семінарських занять з певної теми модуля;

1 бал одержує студент, який старанно працював упродовж заняття, виконував вправи, залучався до колективних обговорень тощо.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль **0** балів.

За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі - роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, були учасниками олімпіад, конкурсів тощо можуть нараховуватися додаткові бали: *до 5 балів*.

Студент, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав *поточних оцінок*, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Результати контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються нулем балів незалежно від причини.

Результати контрольної роботи доводяться до відома студентів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Перескладання контрольних робіт допускається в терміни, визначені викладачем, під час поточних консультацій.

Підсумкова кількість балів за поточний контроль визначається як *сума відповідних балів поточного оцінювання та оцінювання за результатами самостійної роботи*.

У разі, якщо здобувач подав декларацію про визнання результатів неформального та /або інформального навчання стосовно певного освітнього компонента ОП, оцінювання відбувається відповідно до Порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в Центральнотукаїнському державному університеті імені Володимира Винниченка (затвердженого вченою радою університету, протокол № 9 від 26 грудня 2022 р.).

Результати навчання та компетентності, що можуть бути визнані в межах цього освітнього компонента, можна досягати та здобувати в системі неформальної освіти під час участі в тренінгах, майстер-класах, семінарах, вебінарах, дистанційних курсах, стажуваннях тощо, що підтверджено відповідним документом (дипломом, сертифікатом, свідоцтвом под.). – пункти 1.5, 1.6, 1.9, 1.10 названого Порядку.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Дуалізм приватного права в континентальних правових системах.
2. Цивільне право як наука.
3. Кодифікація цивільного законодавства України (історичний аспект).

4. Принцип неприпустимості зловживання правом в цивільному праві України.
5. Закони як джерела цивільного права України.
6. Дія цивільного законодавства в часі, в просторі та за колом осіб.
7. Поняття та класифікація цивільних правовідносин.
8. Особисті немайнові відносини, що регулюються цивільним правом.
9. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків.
10. Елементи цивільних правовідносин.
11. Цивільна правосуб'єктність фізичних осіб.
12. Опіка та піклування в цивільному праві: порівняльна характеристика.
13. Правочиноздатність фізичних осіб у віці до 18 років.
14. Цивільно-правовий статус малолітніх осіб.
15. Інститут юридичної особи в цивільному праві.
16. Система юридичних осіб приватного права в цивільному праві України.
17. Припинення діяльності юридичної особи.
18. Держава як учасник цивільних правовідносин.
19. Об'єкти цивільних прав: загальна характеристика.
20. Правовий режим рухомих речей в цивільному праві.
21. Правовий режим цінних паперів як об'єктів цивільних правовідносин.
22. Недійсні правочини: поняття, види та правові наслідки їх недійсності.
23. Правочини з дефектами волі.
24. Поняття та види строків в цивільному праві.
25. Представництво за довіреністю.
26. Судовий захист цивільних прав.
27. Поняття, функції та види цивільно-правової відповідальності.
28. Поняття та система особистих немайнових прав фізичних осіб.
29. Право на інформацію як особисте немайнове право фізичної особи.
30. Цивільно-правові способи захисту честі, гідності та ділової репутації.
31. Підстави припинення права власності.
32. Поняття та ознаки речових прав.
33. Витребування майна з чужого незаконного володіння (віндикаційний позов).
34. Спільна власність за законодавством України.
35. Суперфіцій як речове право на чуже майно.
36. Міжнародні договори як джерело права інтелектуальної власності України.
37. Похідні твори як об'єкт права інтелектуальної власності.
38. Захист авторських прав в мережі Інтернет.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти для заліку

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальне завдання										Сума
Розділ 1						Розділ 2			Контроль на робота	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	20	35

для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота																Екзамен		Сума	
Розділ 3						Розділ 4				Розділ 5				Конт роль на робот а	СР	Р а з о м		100	
T 10	T 11	T 12	T 13	T 14	T 15	T 16	T 17	T 18	T 19	T 20	T 21	T 22	T 23			60	40		
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	8	10				

T.1, T.2 ... T.23 – теми розділів.

за виконання курсового проєкту (роботи)

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 60	до 10	до 30	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна

1. Основні нормативні акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
(Дата звернення 20.08.2025).
2. Загальна декларація прав людини. Документ ООН, схвалено 10 грудня 1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (Дата звернення 19.08.2025).

3. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори повністю або частково морського міжнародного перевезення вантажів 2008 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_234#Text. (Дата звернення 15.08.2025).
4. Конвенція про права дитини. Схвалено ООН, Резолюція № 44/25, 20 листопада 1989 року. Ратифіковано Україною 27 лютого 1991 р. № 789-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (Дата звернення 15.08.2025).
5. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (Дата звернення 15.08.2025).
6. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (Дата звернення 15.08.2025).
7. Про виконавче провадження. Закон України від 02.06.2016 р. № 1404VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>. (Дата звернення 15.08.2025).
8. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text> (Дата звернення 16.08.2025).
9. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 р. № 2398-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17#Text> (Дата звернення 15.08.2025).
10. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (Дата звернення 15.08.2025).
11. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text> (Дата звернення 15.08.2025).
12. Про житловий фонд соціального призначення: Закон України від 12.01.2006 р. № 3334-IV. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3334-15#Text> (Дата звернення 15.08.2025).
13. Про залізничний транспорт: Закон України від 4.07.1996 р. № 273/96ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Дата звернення 15.08.2025).
14. Про заставу: Закон України 2.10.1992 р. № 2654-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12#Text> (Дата звернення 15.08.2025).
15. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (Дата звернення 15.08.2025).
16. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (Дата звернення 15.08.2025).

17. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 р. № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> (Дата звернення 15.0.2025).
18. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> (Дата звернення 15.08.2025).
19. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text> (Дата звернення 16.08.2025).
20. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 р. № 1382-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1382-15#Text> (Дата звернення 20.08.2025).
21. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011 р. № 3674-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text> (Дата звернення 18.08.2025).
22. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994р № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (Дата звернення 16.08.2025).
23. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (Дата звернення 15.08.2025).
24. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text> (Дата звернення 16.08.2025).
25. Про транспортно-експедиторську діяльність: Закон України від 01.07.2004 р. № 1955-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1955-15#Text> (Дата звернення 20.08.2025).
26. Про транспорт: Закон України 10.11.1994 р. № 232/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80#Text> (Дата звернення 20.08.2025).
27. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>. (Дата звернення 15.08.2025).
28. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 р. № 2947-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>. (Дата звернення 18.08.2025).
29. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. (Дата звернення 15.08.2025).
30. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>. (Дата звернення 18.06.2025).

Навчальні посібники, підручники та інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Цивільне право (загальна частина) : навч. посібник / О.В. Кіріяк, Ю.П. Пацурківський, М.М. Гудима-Підвербецька. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.
2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / [О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін.] ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 332 с.
3. Цивільне право України: підручник. 3-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. / За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), Ч. 1. Загальна. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 796с.
4. Цивільне право: практикум / Р. Я. Демків, І. М. Євхутич, Т. В. Курило, В. О. Кучер, В. М. Парасюк; за ред. В. О. Кучера. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. Ч. 2. 208 с.
5. Булеца С.Б., Чепис О.І., Литвин С.Й. Цивільне право. Загальна частина: навчально-методичний посібник для студентів зі спеціальності 081 «Право». Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2023. 64 с.
6. Навчально – методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Цивільне право (частина 1)». для студентів 2 курсу денної форми навчання (першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» освітньо – професійної програми «Право») / уклад.: В. Л. Яроцький, В. В. Надьон, Ю. М. Філонова та ін. Харків : Нац. юрид. ун–т ім. Ярослава Мудрого, 2023. 169 с.
7. Сучасні проблеми цивільного та цивільно-процесуального права (в частині цивільно-процесуального права) : навч.-метод. посіб. [Електронне видання] / Н. Ю. Голубєва, І. О. Бут, О. О. Полуніна, Ю. І. Полюк, Ю. Ю. Цал-Цалко ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». Одеса : Фенікс, 2023. 190 с.
8. Актуальні проблеми приватного права в умовах євроінтеграційних процесів в Україні. Львів: ЛьВДУВС, 2023. 190 с
9. Актуальні проблеми цивільного права та процесу : навч. посіб. / Віталій Чернега ; Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана. Київ : Ліра-К, 2024. 253 с.
10. Факас І. Б. Актуальні проблеми цивільного судочинства : навч.-метод. посіб. для здобув. вищої освіти другого (магістер.) рівня; галузь знань - 08 «Право», спеціальність - 081 «Право» / Факас І. Б., Козуб І. Г., Возняковська К. А., Біленець Д. А. Чернівці, 2024. 83 с.
11. Цивільне право (загальна частина) : методичні рекомендації до семінарських занять та самостійної роботи для здобувачів вищої освіти [Електронний ресурс] / уклад. О. А. Устименко, А. А. Цибань. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. 74 с.
12. Сокурєнко О.А Цивільно-правова та адміністративна відповідальність за порушення законодавства про пенсійне забезпечення. . Наукові записки. Серія:

5.3. Інформаційні ресурси (перелік інформаційних ресурсів)

https://www.rada.gov.ua/	Офіційний веб-портал Верховної Ради України
http://kmu.gov.ua	Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України
http://www.osvita.org.ua/	Освітній портал
http://studrada.com.ua/libonline	Центральний юридичний портал України
http://www.reyestr.court.gov.ua/	Єдиний державний реєстр судових рішень
http://www.nbuv.gov.ua/	Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
https://supreme.court.gov.ua/	Офіційний веб-портал Верховного Суду

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральнотраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка» (зі змінами)» (затверджене Вченою радою, протокол №7 від 05.02.2024; №13 від 28.04.2025) <https://surl.li/fxvucc>.

Етичні вимоги: Самостійне виконання навчальних завдань (контрольних робіт, тестів, курсових та дипломних проєктів), надання достовірної інформації про результати власної діяльності, використання належних посилань на джерела інформації.

Використання технологій штучного інтелекту: Освітня політика допускає використання інструментів ШІ (ChatGPT, Gemini, Claude тощо) виключно як допоміжних засобів для пошуку ідей або структурування матеріалу; організації самостійного навчання, розвитку навичок письма, вдосконалення стилю висловлювання та розширення лексичного запасу; створення мультимедійних матеріалів (презентацій, відео, зображень та ін.); аналізу великих обсягів даних у власних дослідженнях та інш.

Забороняється: Повне або часткове генерування тексту роботи ІІІ та подання його як власного результату; використання будь-яких генеративних ІІІ-інструментів під час складання модульних тестів.

Вимога: У разі використання інструментів ІІІ здобувач зобов'язаний зазначити назву інструменту та обсяг його використання у списку використаних джерел або у дисклеймері до роботи.

Відповідальність: Здобувач вищої освіти (або команда) несе повну відповідальність за перевірку фактів, коректність, логіку та автентичність фінального продукту. «Галюцинації» ІІІ або його помилки, присутні у зданій роботі, будуть вважатися помилками здобувача вищої освіти.

Примітки:

1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом закладу вищої освіти і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролів.

2. Розробляється викладачем. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри і затверджується завідувачем кафедри.

3. Формат бланка – А4 (210 × 297 мм).